

ВАЛЕРИ ЦИГАНОВ

МАРСИАНСКИ РАЗКАЗИ

Превод от руски: [Неизвестен], 1976

chitanka.info

Той погледна марсианеца, изправен на фона на небето.

— Звезди! — каза Томас.

— Звезди! — отзова се марсианецът, гледайки към Томас.

Ярки и бели, звездите просветваха през тялото на марсианеца и неговата плът сякаш беше извезана с тях — така искрят бляскавите зрънца във фосфоресциращата обвивка на желеподобните дълбоководни риби. Звездите проблясваха като виолетови очи на гърдите и корема на марсианеца, като скъпоценности на неговите китки.

— Виждам през вас! — каза Томас.

— И аз през вас! — отвърна марсианецът, като се отдръпна една крачка назад.

Томас усети живата топлина на собственото си тяло и се успокои. „Всичко е наред — помисли си той. — Аз наистина съществувам.“

Марсианецът докосна с ръка носа и устните си.

— Не съм безплътен — тихо каза той. — Жив съм!

Рей Бредбъри,
„Нощна среща“

— Ето точно с това не съм съгласен — да смятам човека за венец на природата — каза Петровски.

— Това е интересно — каза Паркър.

Той изправи глава и се взря с немигащ поглед в Петровски. Той имаше такъв неприятен обичай.

— Разберете ме правилно — каза Петровски, — исках всъщност да кажа, че е глупаво да се смяташ за пъп на Вселената. Трябва да

допуснем, че ние не сме единствените представители на разума дори в нашата Галактика. За по-отдалечените места дори и не споменавам.

ПОСЛЕДНИЯТ МАРСИАНЕЦ

Той беше много стар, толкова стар, че дори не помнеше името си. Тялото му още пазеше своята бодрост, очите и слухът — остротата си, и само паметта... паметта понякога му изневеряваше.

Струваше му се, че е изминала цяла вечност от времето, когато остана сам. Много е странно да се чувствуваш единствено разумно същество на цяла планета. Той страдаше от самотата и заедно с това усещаше неразбираема, плашеща самия него гордост, че цялата планета му принадлежи. След време той свикна със самотата и престана да я забелязва, а гордостта остана, разрасна се до невероятни размери и изтласка всички останали чувства. Той нищо не искаше, нищо не очакваше и в нищо не вярваше, а само обикаляше безспирно своите владения и в очите му блестеше безумна светлина.

След това на Марс дойдоха хората. Той не искаше да се среща с тях и само се подсмиваше в себе си, защото беше сигурен, че те няма да се приспособят тук, след време сами ще разберат това и ще си отлетят в къщи. Но хората останаха, те построиха в пустинята първия град и скоро на Марс нахлу лавина от преселници.

До този момент той беше спокоен — хората не рискуваха да напускат околностите на града. И внезапно сякаш изведнаж изчезнаха съдържащите ги опасности и експедициите започнаха една след друга да навлизат на много километри във вътрешността на планетата. Раждаха се нови селища, появиха се първите деца. Но не това го плашеше. Ужасното беше друго — хората не забелязваха или не разбираха следите на великата цивилизация. Прекрасните градове, чудесната марсианска архитектура бяха за тях само грохнали скали със сложна система от влажни и мрачни пещери, великолепните пътища — подвижни пясъци, а останките на грандиозните канали — древни тектонични пукнатини. Хората се чудеха откъде тук има толкова количество сухи листа — та нали на Марс няма дървета. И те палеха огньовете от листата, радвайки се на рядката възможност да се погреят край жив огън. Те изстъргваха от стените онова, което им се струваше

плесен, и пишеха по тях с големи бели букви своите имена. Земните деца си играеха с огромните вълма сребърна паяжина, които родителите им докарваха от пещерите и само те дочуваха откъси от мелодиите — дечицата късаха на части паяжината и вятърът отнасяше късчетата ѝ в пустинята, за да ги погребат навеки в безкрайните пясъци.

За първи път след хилядолетия той изпита желание да умре, но не можеше да си спомни как се прави това.

Вече не бродеше от град в град. Отседна в древната марсианска столица и безпомощно наблюдаваше как хората прокарват пътища за своите тромави и шумни машини.

Засели се в предградието, в сградата на най-големия на планетата театър. Но дойде и денят, в който хората прокарваха пътя до самия му дом. Той откри това сутринта, когато се събуди, и отчаянието го тласна към безумна постъпка — затича се към хората и завика с всичка сила: „Стойте! Спрете!“ Хората гледаха право в него, но не го виждаха и не чуваха отчаяните му викове.

Човек в тъмносин комбинезон натисна копче върху пулта и прогърмя взрив. А когато парчетата от скалата паднаха върху земята и димът се разпръсна, човекът се обърна към своя съсед и му каза:

— Всичко е наред, Малцев! Можете да вървите нататък.

— Няма защо да гадаем — каза Паркър. — Разбира се, ние не сме сами. Но засега човек познава само едно разумно същество — самия себе си. Тогава защо да го лишаваме от удоволствието, макар и временно, до срещата със себеподобни, да смята себе си за съвършенство? Мисля, че няма голяма беда от това.

— А аз не съм сигурен в това — каза Петровски. — На първо място, за да не се наложи на човечеството да се изчервява след време заради своята кокетна самоувереност, а на второ място, време е да свикнем с мисълта, че светът може да бъде измерен не само с човешките мерки, иначе ние рискуваме направо да не разберем събратята си по разум.

АЛЕНОТО ЦВЕТЕ

— Погледни само какво цвете! — каза Хоган.

Дамер се обърна. Цветето наистина беше чудесно. Дори не беше му минавало през ума, че може да има такива цветя. Малка, яркоалена камбанка — какво би могло да бъде по-просто! И в същото време такава крехкост, чистота на линиите и наситеност на цвета! То сякаш беше изтъкано от въздух и осветено от първите лъчи на утринната заря.

Хоган вече се катереше по каменистия склон.

— Какво правиш? — каза Дамер. — Не го закачай!

— Ще го занеса на годеницата си. Цвете от Марс — виж това е подарък!

— Та то ще увехне. По-добре го откъсни преди старта.

— Май си прав — Хоган се спря. — Но дали няма да прецъфти дотогава, как мислиш?

Дамер вдигна рамена.

— Бих могъл да опитам да го консервирам на кораба — замислено каза Хоган.

— Според мен то не е само тук.

— Добре — каза Хоган, — ще опитам.

Той се наведе и внимателно се докосна до цветето с ръката си в тежка ръкавица. Цветенцето трепна, сви се и изчезна. Между пръстите му остана само синкав дим. Хоган се дръпна назад.

— Ти видя ли?! — извика той.

Дамер кимна. Той беше видял дори нещо повече: върху голата скала зад Хоган внезапно се беше появило точно същото цветче.

— Ето още едно — каза той, макар да беше сигурен, че това е същото цвете.

Хоган изтича до него и пипна с пръст камбанката. Отново лек дим и цветето изчезна, за да се появи отново на няколко метра по-нататък.

— Дяволска работа... — промърмори Хоган.

— Остави го — каза Дамер, — то не иска да го вземеш.

— Глупости! — озъби се Хоган. — Едно цвете не може да иска. Работата е друга...

Той докосна камбанката с върха на обувката си и когато то се пренесе на няколко метра по-далеч, тръгна след него.

На Дамер му се стори, че местенето на цветето е осмислено. То се движеше в една посока, сякаш искаше да заведе хората някъде.

— Недей, Хоган — още веднъж каза той.

— И дума да не става, ще разбере на всяка цена какво става тук.

Цветето се изкачваше все по-високо и по-високо и Хоган упорито се катереше след него, подскачайки от камък на камък. Внезапно огромен къс от скалата се разлюля под краката на Хоган. Той простря ръце, мъчейки се да запази равновесие.

— Скачай! — отчаяно извика Дамер, но закъсня. Огромният камък се преобърна като капак на чудовищна консерва и Хоган изчезна под него.

— Хоган! — извика Дамер. — Хоган, чуваш ли ме?!

Тишина.

Дамер трепна — беше почувствувал нечий поглед на гърба си и внезапно се обърна. Нямаше никой. Само аленото цвете си беше на същото това място, където го бяха забелязали в началото. Дамер стискаше с всички сили зъби, но не можеше да спре треперенето си. Тогава се обърна и побягна.

— Ама, моля ви се! — възмути се Паркър. — Лично у мен няма никакво съмнение, че два разумни вида непременно ще се разберат един друг. Освен това думите за човешката мярка са нещо несериозно! Човек просто не е в състояние от някаква друга, а не от човешка гледна точка да оценява заобикалящото го. Кой друг, ако не вие, трябва да знае това?!

ОГЪНЯТ

Малцев излезе от колата и затръшна вратата ѝ. За първи път от два месеца той успя да открадне един ден почивка. Сега, в периода на бурното заселване на Марс, както никога са необходими пътища, много истински и сигурни пътища. Едва вчера неговият отряд завърши автомагистралата между централното космопристанище и Порт Диксон, а в други ден отново трябва да се залавя за работа. В замяна на това днешният ден напълно му принадлежи и той има намерение да го използва по най-добрия начин. Преживял на Марс вече почти цяла година, той всъщност още не беше го видял. Казваха, че тук има чудесни места. Някога той ще разгледа всички забележителности, а днес ще го задоволи напълно този неголям скален масив. До най-близкото селище има няколкостотин километра и съществува надежда, че до него още никой не се е добирал.

Малцев отвори багажника, извади върху пясъка палатка, сандък с продоволствие, бидон с вода и пренесе всичко това до подножието на най-близката скала. В сянката беше още хладно и прозрачният налеп на скрежа покриваше пясъка. Обувките оставяха върху него ясни следи. Малцев се огледа — на границата между светлината и сянката почвата беше тъмна от влага и над нея се издигаха бледи изпарения.

Зад издатината на скалата се оказа, че има пещера, твърде тясна и влажна, както всички пещери на Марс. Малцев включи фенерчето и влезе в нея. Веднага го побиха тръпки. Наложил се да включи отоплението на жилетката си. Стените на пещерата бяха покрити с дебел пласт скреж. Бодливите му люспици се ръсеха от неговите крачки и се стопяваха върху лицето му. Под краката му хрущеше дребен чакъл. Пещерата правеше завой надясно. Тук вече нямаше скреж. Вместо него по стените влажно проблясваха петната на разноцветна плесен. Откъде има тук толкова пещери, помисли си Малцев, и колко си приличат, сякаш са направени по единен образец — по стените плесен, по пода чакъл и понякога ти попадат и късове от странна паяжина.

Под краката му зашумоля. Листа, огромна камара листа. Ето това е хубаво, помисли си Малцев, провървя ми. Според първите заселници подобни находки не се срещат често. Общо казано, това съвсем не бяха листа, тъй като на Марс въобще няма дървета. Известно е само, че това е единственият на планетата горивен материал от естествен произход. Това значи, че ще си напали огън. Той не разчиташе на такъв късмет. Наведе се и взе шепа сухи и трошливи листа, стри ги между дланите си и духна от пръстите си финия прах.

Още в зората на цивилизацията беше създадена марсианската „Илиада“. Много поколения литературоведи и историци се мъчеха да установят нейния автор, но така и не успяха да стигнат до един общ извод. Десетки градове спореха за правото да се наричат родина на великия поет... Хиляди марсиански писатели се учеха от поемата на дълбочина и яркост на образите и на неувяхващи багри. И само малцина от тях успяваха да достигнат висотата на идеала...

Още в тъмно той подреди в колата нещата си, провери дали не е забравил нещо и едва след това изгърси от чувала запаса от листа. Те пламнаха веднага щом поднесе до тях запалката си. Езиците на пламъка се запрехвърляха от лист на лист, усуквайки ги в плътни черни тръбички. Само за минута те обхванаха цялата камара, запращаха, протягайки се към тъмното небе, и разхвърляха хиляди искри. Малцев примижа, чувствувайки ласкавата топлина да прониква през дрехите му и да пълзи на слаби вълни по тялото му. Странно създание е човекът, помисли си той, интересно е дали в цялата Вселена ще се намери същество, което да обича толкова огъня?

Огънят припламна накрая и загасна, оставяйки след себе си купчинка пепел с проблясващи във вътрешността ѝ искрици. Това е всичко, помисли си Малцев, свърши моята отпусका.

Той не можа да види от колата как от пустинята налетя порив на вятъра, подхвана пепелта и я отнесе със себе си, разпръсквайки я навсякъде.

— Това е вярно — съгласи се Петровски, — обаче все пак не е трудно да си представим свят, в който развитието на разума по силата на спецификата на средата ще тръгне по съвършено различен от Земята път. Разбира се, ние не можем да си представим всички подробности, но да изведем общите принципи доколко еволюцията на разума зависи от средата е възможно и необходимо, защото в противен случай можем да не забележим чуждия разум, тъй като от наша гледна точка това не е дори живот, а още по-малко разум.

ИГРАЧКАТА

— Подай ми ръка — каза Скот, но Драйдън само поклати глава, продължавайки да отстъпва от ямата.

Най-накрая той все пак спря.

— Не, Ричард — каза той, — ти си свършен човек. Аз не мога да ти помогна, никой вече не може да ти помогне, сам го знаеш.

Скот изруга отвратително. Ръцете му вече бяха посинели, а ноктите му направо светеха като лазурит.

— Върви си — с хрипков шепот каза той, — върви си веднага. Остави ме сам.

Драйдън кимна, без да маха погледа си от ръцете му.

— Махай се! — избухна Скот. — Това поне можеш да направиш!

Драйдън събра разхвърляното снаряжение и запристъпва на едно място.

— Не искаш ли да предам нещо? — виновно запитва той.

— Няма какво! Махай се!

— Прощавай! — каза Драйдън и бързо закрочи между дюните.

Скот не му отговори, но в очите му нямаше нищо освен ненавист. Той изчака Драйдън да се скрие от погледа му, извади от кобура с изтръпнала ръка бластера и го сложи пред себе си на края на ямата. Драйдън е прав — когато човек попадне в лапите на „лазурната смърт“, той вече няма на какво да се надява. Остава му само да събере цялото си мъжество и да умре достойно, доколкото това е възможно при подобни обстоятелства. Той знаеше всичко това прекрасно, но не можа да се сдържи и изруга Драйдън, без да има причина за това, но и кой ли би могъл да се сдържи? Той дори се почувствува виновен, макар в случая да не можеше да се говори за каквато и да е вина. Просто беше му провървяло и в капана беше попаднал не той, а Скот. Би могло да стане обратното. Тогава би си отишъл Скот, точно по същия начин, без да подаде ръка на обречения си другар.

Опита се да помръдне крака, но вече не ги чувствуваше. Възможно беше те вече и да не съществуват — да са се превърнали в

синьо желе. Макар че едва ли краят на ямата, както и преди, си оставаше на нивото на лицето му. Той въобще не чувствуваше болка. Тялото му изтръпна и почти не му се подчиняваше. Струва ли си да чака, помисли си той, дали не е по-добре да се свърши изведнъж? Мнозина в неговото положение постъпваха точно така. Но някаква безумна надежда му пречеше да го направи. Усмихна се и постави длан върху дръжката на бластера, но веднага я отдръпна назад, страхувайки се, че няма да устои пред изкушението.

Започна да си мисли за Земята, за добрата Земя, където можеш да ходиш навсякъде, без да рискуваш да пропаднеш в зловонното гнездо на някоя лазурка и където има ласкаво, топло слънце и гъст въздух, който ти се струва, че можеш да пиеш. Ако трябваше да си признае честно, той знаеше къде отива, когато тръгна за Марс. Именно опасностите го привличаха. На Марс хората загиват много по-често, отколкото в другите къчета на Слънчевата система, загиват по различни причини и „лазурната смърт“ беше само най-страшната от тях. Нека това да му бъде за утешение. Не е толкова обидно да знаеш, че умираш по най-страшния начин на планетата.

Първи загина Лазарев, началникът на руската база, преди двадесет години. Заедно с него загинаха още трима — те се бяха опитали да помогнат на своя другар. Тогава още не знаеха, че е достатъчно да се докоснеш до пострадалия, за да се отправиш заедно с него при предтечите. Оттогава бяха загинали около петнадесет човека, но средство срещу болестта така и още не е намерено. Дори не бяха се научили да откриват гнездата на лазурките, защото те изключително умело се криеха под тънкия пласт пясък. Да се намери гнездото им можеше само като пропаднеш в него.

Краят на ямата трепна и бързо запълзя нагоре. Започна, помисли си Скот. Както и преди, той не чувствуваше болка. До бластера не се докосна. Беше му страшно, но въпреки това успя да си помисли, че да умреш от „лазурната смърт“ в известен смисъл е дори почтено.

Синьото светецо желе се затвори над главата му. Повърхността му бавно се изду и промени цвета си. Трептящото хълмче нарастваше, нацепваше се на листа и сега преливаше във всички цветове на дъгата. Странното образуване приличаше на огромен цвят с непропорционално дебело стъбълце. Той беше красив със своята зловеща, отблъскваща красота.

Цветът се оказа нетраен, само след минута повехна, посиня и изчезна. Желето напълни ямата до края и се встъкли. Вятърът довърши останалото. Той навя пясък и скри напълно последните следи на най-страшната клопка на Марс.

Марсианците, така както и хората, обичаха много своите деца. А техните деца, както и земните, бяха палавници и повече от всичко обичаха игрите. Разбира се, те бяха предназначени за по-големичките деца. Най-малките се забавляваха до забрава в пясъка, както и техните земни връстници. Те си имаха и кофички, наистина не точно такива като тези на Земята. Достатъчно беше някой хлапак да хвърли в кофичката си шепа пясък и тя изхвърляше от недрата си необикновено красив цвят. Дори възрастните се поддаваха на изкушението и понякога в свободни минути взимаха участие в детските игри.

Кофичките, предоставени сами на себе си, постепенно се изродиха. Те примамваха животните и ги изяждаха. Скоро на планетата не остана нито едно живо същество. Кофичките обаче се приспособиха и този път, като изпаднаха в летаргия.

А след това дойдоха хората...

Паркър се засмя.

— Драги колега — каза той, — не съм очаквал, че у вас се е запазило толкова много от детското. Да допуснем, че сте прав. Да допуснем, че сме създали модел на друг свят. Но каква е неговата ценност. Къде е гаранцията, че ще се срещнем именно с такъв свят и ще можем да използваме нашите преимущества.

САМОТНИЯТ ВЯТЪР

Само за минута той полегна сред пясъчните дюни, ласкаво се притисна до техните набъбнали склонове и като си почина, полетя понататък. Той кръжеше по планетата денем, в студените лъчи на Слънцето, и нощем, при слабата светлина на двете луни. Прелиташе над полюсите, вдигайки снежен прах, връщаше се към екватора и печално повиваше между пустите къщи, сякаш търсеше някого.

Той не знаеше, че никога вече няма да му се случи да играе с гъстите коси на младите марсианки, закачливо да подръпва краищата на техните широки празнични дрехи. Той беше само вятър и хората, дошли на планетата, за него с нищо не се отличаваха от предишните ѝ обитатели. На него му се струваше, че всичко си върви, както и преди.

А за хората той беше твърде сух и бодлив, те се криеха от него в своите метални домове, а ако излизаха на улицата, надяваха скафандрите си. Марсианците никога не правеха това. Те го вдъхваха с пълни гърди, ловяха с разтворени ръце и звънко се смееха, когато той ги галеше по лицата. Хората бяха съвсем други, а понякога, когато вятърът се засилваше, те се страхуваха от него.

Но той си беше само вятър и не им се обиждаше. За него нищо не беше се променило в този свят. Той кръжеше над полюсите, връщаше се към екватора, бясно прелиташе по безлюдните улици на градовете и всичко му беше все едно.

Той дори не знаеше колко е самотен.

— Аз говоря за общите принципи — каза Петровски.

— Има ли разлика?

— Разлика има — каза Петровски — и дори някои от тези принципи за мене вече са ясни. Главният от тях е изключителната предпазливост и уважение към чуждите, па макар и безжизнени според нас планети. И още нещо: необходимо е да си представим какъв живот би могъл да възникне при дадените условия и съвсем не е

задължително той да прилича на този, който познаваме от Земята, а по-скоро дори наопаки. Главното е колкото се може по-далеч да отидем от обичайните си представи.

ГЛАСЪТ

Едрият пясък хрущеше под краката като сняг. Фогел затвори очи и си представи, че върви по широко снежно поле и замижава от слънчевите бликове, а на края на полето се люлеят борове, които се разтапят в многоцветни петна в съзрящите му очи и мирише на студ и сняг. Той въздъхна и отвори очи. Те бяха успели да свикнат с тъмнината и сега той различаваше пред себе си закръглените склонове на дюните, едва доловими на фона на почти черното небе. Нямаше звезди. Подобно нещо се случваше на Марс изключително рядко — след големи пясъчни бури, когато хиляди тонове ситен прах плаваха по няколко денонощия в атмосферата и тогава дори дните напомняха свечеряване. Фогел се обърна към изоставения всъдеход, но той вече не се виждаше.

До форта Екватор оставаха осем километра и му предстоеше да върви през целия остатък на нощта. Това беше нещо необичайно и хубаво. Фогел дори и за миг не съжали, че преди да тръгне, не е проверил горивото. Наистина, утре ще се наложи да се връща за колата, след като изслуша мъмрението на Пономаренко, но това щеше да бъде утре.

Фогел беше голям любител на новите усещания, макар да не го признаваше дори на самия себе си, но тази му страст беше изиграла без съмнение значителна роля в неговото появяване на Марс.

Да се усвоява Марс беше стократно по-трудно, отколкото неизследваните области на Земята, но дори помен нямаше от романтичен ореол. Всяка стъпка грижливо се предвиждаше от перспективния план за усвояването на Марс. Планът не предвиждаше романтика.

Поради това Фогел разглеждаше неочакваното приключение като дар от съдбата, като компенсация за неоправданите надежди. Той си спомни многобройните легенди, създадени за планетата, и с някакво вътрешно напрежение очакваше, че поне една от тях ще се окаже вярна. Необходимо е само да повярваш, внушаваше си той, да

повярваш твърдо и безвъзвратно и непременно нещо ще се случи. Съвсем скоро Малцев му разказа за Гласа на вятъра. На Марс вятърът беше беззвучен, но понякога, през най-дългите и тъмни нощи, той започва да говори на неразбираем и както твърдят, осмислен език. Разтегнатите му думи се разнасят, сякаш падат някъде отгоре, и тръпки побиват до костите неволните му слушатели. Няколко души бяха чували гласа и според единодушното им мнение, това е нещо повече от проста игра на природата. Някой се беше опитал да го запише на лента, но запис не се получи и това беше повод за официална декларация, че Гласът е уж явление от психически характер, обясняващо се с нервна преумора. На това обяснение никой, освен непоправимите педанти, не повярва и легендата си остана, обраствайки от време на време с нови подробности.

Фогел се добра до върха на дюната и спря да си поеме дъх. Оказа се, че съвсем не е лесно да се върви по мекия пясък. Краката му се наляха с оловна тежест и се вдървиха. Той легна по гръб и се отпусна. Черното небе изглеждаше така близко, че сякаш можеш да го докоснеш, лежейки, стига да повдигнеш ръка. Фогел направи точно така: протегна нагоре разтворената си длан, но не почувствува нищо друго освен леко подухване на вятъра. „Пясъкът струи през пръстите на вятъра...“ — изплуваха в паметта му полузабравени стихове. Той сякаш ги беше произнесъл на глас? Фогел се вслуша.

— Пясъкът... струи... през... пръстите... на... вятъра — бавно повтори той и почти не чу собствения си глас. Думите угасваха на самите му устни, едва успели да се родят.

— Трябва да вървя — каза Фогел и отново думите му се разтвориха, сякаш попаднали в безвъздушно пространство или потънали в памук.

Фогел започна да се спуска от дюната... Не забелязвайки, той правеше това малко по-забързан отпреди. Рохкавият пясък се стичаше под краката му и той с труд запазваше равновесие. „Какво, да не би да съм се изплашил? — помисли си той. — Това са глупости... Просто въздухът е разреден.“

— Е-хе-йй! — извика той, но викът му не се чу. От гърлото му излетя неразбираемо бърборене, което той долови по-скоро със съзнанието, отколкото със слуха си. „Какво става?...“ — помисли

си той и неочаквано за самия себе си се затича, затъвайки в пясъка и размахвайки ръце.

Силен звук, подобен на гръм, го спря. „Какво е това?“ — прошепна той и чу Гласа. Неразбираемите му думи равномерно и тежко като капки падаха отгоре и подхващани от ехото, се разнасяха из цялата околност, след което се връщаха обратно, наслагвайки се като вълни, и със силно звънтене се отразяваха в ушите му.

— Какво е това?! — беззвучно извика Фогел и се строполи на пясъка, стискайки с ръце главата си, но Гласът продължаваше да звучи в мозъка му. Той разказваше безстрастно за нещо и макар че Фогел не разбираше нито дума, беше непоносимо да се слуша. Фогел се изправи на колене и с омраза погледна нагоре. „Достатъчно! Достатъчно! — помисли си той. — Не мога повече!...“

Внезапен порив на вятъра хвърли в лицето му шепа пясък и докато той триеше очите си, Гласът замлъкна. Тишината го оглуши. С мъка стана на крака и побягна.

След два часа откъм хоризонта изплаваха звездички — светлините върху купола на Екватора. Фогел зарида и легна върху пясъка. Възпалените му очи горяха, в устата му беше сухо и пясък скърцаше между зъбите му.

Наближаваше изгревът.

— Вашите думи ми напомнят една от историите на барон Мюнхаузен — усмихвайки се, каза Паркър. — Онази, в която той измъкнал сам себе си от блатото, дърпайки се за собствените си коси. Според мен всички опити на човека да излезе извън рамките на присъщите му представи и логика ще завършат с подобен парадокс.

— Не става дума да се преустройва мисленето на човека — каза Петровски, — защото подобно нещо едва ли е възможно и не е необходимо. Та тогава човекът би престанал да бъде човек. Но на мен ми се струва, че у всички видове разум трябва да има поне една допирна точка, на основата на която ще се изгражда взаимното разбиране и която трябва да се научим да откриваме.

Паркър отново се усмихна.

— Да не спорим — той се наведе и взе чашата. — Нека поне за малко да забравим за науката и си поговорим за чисто човешки неща.

Петровски не отговори.

— Не ми се сърдете — каза Паркър. — За решаването на нашия спор няма да чакаме дълго. Може би ние дори ще доживеем до този ден. За прекрасното бъдеще — той вдигна чашата си и неочаквано намигна, — а то ще каже кой е прав.

ПАМЕТНИКЪТ НА МАРСИАНЕЦА

След определения срок и на Марс се появиха поети. На смяна на суровите пионери винаги идват поетите, за да опишат техните истински подвизи и да създадат легенди за подвизите, които никога не са били извършени. Така беше на Земята, същото се повтори и на Марс.

На поетите е присъщо да виждат нещата малко по-иначе, отколкото обикновените хора, и поради това те видяха онова, което никой преди тях не беше видял. И когато един млад литератор написа фантастична поема, в която представи Марс населен със странни разумни същества, всички я приеха с възторг. Убедително написана, тя накара читателите да повярват, че един такъв свят е могъл да съществува, и именно в това се състоеше и причината за успеха на поемата. Талантливата книга може да ни накара да повярваме във всичко.

Това беше първата голяма поема на младия автор. След нея последваха и други. Изминаха много години и когато поетът умря, той беше признат за един от най-великите гении на човечеството. На всички усвоени планети му поставиха паметници, а на Марс издигнаха мемориален комплекс, тъй като тук той беше прекарал голямата част от живота си и беше написал най-значителните си произведения.

Поставиха паметник и на Марсианеца, героя на първата книга на поета. Поставиха го на най-видното място в новата марсианска столица — върху скалата, която кой знае защо не беше вдигната във въздуха на времето и така останала да стърчи сред града.

Многометровата статуя от неръждаема стомана изобразяваше масивно, тромаво същество с много голяма глава, огромни очи и гърбав нос. Марсианецът стоеше разкрачил късите си крака и гледаше към разпрострелия се под него град. Някои намираха израза на лицето му за объркан и това не им се харесваше, защото марсианците, описани от поета, бяха студени и безчувствени същества. Но въпреки всичко паметникът скоро стана местна забележителност и според

общото мнение на туристите украсяваше много добре столицата. Не случайно той беше създаден от най-бележития скулптор на Марс. По негово настояване около скалата бяха поставени десетки мощни прожектори, които осветяваха паметника нощем.

Марсианецът гледаше към града и в кръглите му очи наистина можеше да се прочете обърканост. Градът, над който той се издигаше, му беше чужд. Той не можеше да познае родната планета, преобразена от ръцете на хората, и най-главното, не можеше да познае самия себе си...

Публикувано в списание „Наука и техника“, броеве 11–13/1976 г.

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.